

συμβαλὼν καλέσαι τρίγωνον· Ἀλλὰ γὰρ ἔγω παρήλλακτά πως ἡμῖν τὸ ζητούμενον· ἐκεῖνο γὰρ ἐγὼ καὶ μόνον διετείνωμαι, ὡς ἀμήχανον τροπὴν ὑποσηῖναι τὸ χῆμα, καὶ ἅμα ὅπερ ἦν μείναι, τούτοις μηδαμῶς τροπὴν ὑποσηῖναι.

Τὸ εἶναι καὶ ἕμα τὸ αὐτὸ μὴ εἶναι αὐτόθεν ἀναρρεῖται, τότε πρὸς τὰ τοιαῦτα τὴν τῷ Θεῷ δύναμιν ἐπεκτείνειν δῆθεν φιλοεικεῖν, ἔδεν ἄλλ' ἢ λέγειν ἐς, τὸν Θεὸν παράγειν ἅ μὴ παράγει, ταυτόντε εἶναι καὶ πάντα τῷ-τον, ὡς ἰηθέν δύνασθαι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β.

Περὶ Οὐσιῶν καὶ Τρόπων.

§ 13. Ἀλλ' ἐπὶ τὴν κατὰ γένος τῶν πραγμάτων ἔρευναν ἐπαιέλθωμεν. Ἐν ᾧ τὰ πράγματα πάντα εἶναι ἀνασκοπέμεθα, παρ' αὐτὸ τῷτο, καὶ τὸ μὴ πάντα τὸν αὐτὸν εἶναι τρόπον νοῶμεν.

§ 14. Τὰ μὲν γὰρ ἐν ἑαυτοῖς ἅπαντα ἔχει, ὅσα ἀναγκαῖα ἐς πρὸς ὑπαρξιν αὐτοῖς οἷον τὸ φυτόν, ὁ λίθος, κτλ. καὶ καλεῖνται ταῦτα Οὐσίαι.

§ 15. Τὰ δὲ ἐχὶ τοιαύτης ἀπολαύει ὑπαρξέως, ἀλλ' ὡς εἶναι ἑτέρας τινὸς προσδεῖ,

ἔπερ ἄνευ εἶναι ἔδύνανται· τὸ σφαιροειδὲς τῷ
 χήματος ἔδαμῶ ἔσαι, τῷ σφαιρικῷ ἄνευ. Ἡ
 κινήσεις δὲ τῷ κινήτῳ χωρὶς πῶ ποτ' ἂν εἴη;
 Τὰ τοιαῦτα καλεῖνται Τρόποι, Προσόντα, Συμ-
 βεβηκότα.

§ 16. Ἡ Ὀυσία ἐν ἑαυτῇ ἔχει, τὰ ἐπι-
 ζητέμενα αὐτῇ εἰς τὸ εἶναι· ὁ δὲ τρόπος ταῦτ'
 ἔχει ἐκ ἐν ἑαυτῷ, ἀλλ' ἐν τῇ ἐσίᾳ, ἧς ἄνευ
 εἶναι ἀδυνατεῖ.

§ 17. Τὸ Σῶμα ἐστὶν ἐσία, καὶ τοὶ δὲ τό-
 πος δεόμενον, ἀλλὰ τῷ τόπος προσὸν ἴδιον ἐκ'
 ἔστιν, ὡς μηδαμῶς αὐτῷ τῷ σώματι κυρίως ἀνή-
 κοντος· ἐδὲ γὰρ ἀμείβεται τὸ σῶμα ἐκ τῷ τό-
 πος μεθιστάμενον, ὡς ἐδ' αὐτὸς ὁ τόπος τῇ
 τοιαύτῃ τῷ σώματος μετασάσει τροπὴν ὑφίστα-
 ται. Τὸ μὲντοι προτὸν τῆς ἐσίας ἐστὶν ἀδι-
 ἀξευκτον, ἥτε ἐσία ἀτρέπτως τὴν τῷ προσόν-
 τος ἀποβολὴν ὑποσῆναι ἔπέφυκε.

§ 18. Τῶν ἐσιῶν ἰδέας ἔδαμῶς φέρομεν,
 διὰ δὲ μόνων τῶν αὐταῖς προσίντων τὰς ἐσίας
 γινώσκομεν. Οὐσίαν δὲ συλλαβεῖν τῇ διανοίᾳ,
 τὴν μὴ ἐπώσῃν ὑπὸ τῶν προσόντων αὐτῇ διο-
 ριζομένην, ἐκ ἔχομεν, ὅτι μὴ κατ' ἀφαίρεσιν,
 καὶ τότε δὴ τὰ τοιαύτα προσόντα ὡς ὑποκει-
 μένω τινὶ ἐνυπάρχοντα ἐπινοῶμεν, ἔπερ αὐτῇ
 ἢ ἐσία ἐστὶν, ἢ δὲ ἰδέας ἄλλως ἀθήρατος.

§ 19. Τῶν ἐσιῶν αἱ μὲν εἰσὶ Νοεραί, αἱ
 δὲ μὴ Νοεραί· Νοεραῖς δὲ δύο ἴσμεν τὸν Θεόν,

καὶ τὴν ἑαυτῶν Ψυχὴν, καίτοι παρὰ τὰςδε καὶ ἄλλας ὑφεσάνας ἔ διαμφισβητῆμεν ἄλλω καὶ δύο εἶσαι μὴ νοεραὶ σφίσι γνωσκόμεναί εἰσι, τότε Διάστημα καὶ τὸ Σῶμα.

§ 40. Τὰ δὲ προσόντα μετὰ διαφορᾶς θεωρεῖται· τὰ μὲν ἐσιώδη λέγεται, ἃ σωζομένε τῷ ὑποκειμένῳ ἐκ ἂν ἀπαχθείη· τὰ δὲ κατὰ συμβεβηκός καὶ συμβεβηκότα ἀπλῶς, οἳοι δὴ καλεῖνται οἱ Τρόποι, οἳ καὶ σωζομένε, ἀπὸ τῷ πράγματος γίνονται.

§ 21. Τὰ ἐσιώδη τῶν προσόντων διαφέρει ἐπὶ τῷ αὐτῷ ὑποκειμένῳ, ἢ διαφορῶς αὐτὸ ἐπιθεωρεῖται, τετέσι κατὰ τὸ διάφορον τῷ διορισμῷ, ὃ αὐτὸ διορίζεται ὥστε ἐπὶ τῷ ὑποκειμένῳ τῷ καλῶς διοριζέντος τὰ προσόντα πάντα ἐσιώδη τυγχάνειν.

Χρυσὴν σφαῖραν ἀνασκοπῶντι μοι, καὶ ταύτης μόνῳ τῷ σωματικῷ τῆς φύσεως προσέχοντι, ἐσιώδη εἶσαι προσόντα, ἢτε ἕκτασις, καὶ τὸ ἀδιαχώρητον, καὶ ὅσα ἄλλα τῶν σωματῶν ἀπάντων ἐσὶ κοινὰ· τὰ δὲ λοιπὰ ἅττα τὸ χῆμα, καὶ τῷ χρυσῷ ἀφορᾷ τὰς δυνάμεις, εἶσαι συμβεβηκότα.

Εἰάν δὲ περὶ τῷ σφαιρικῷ σώματος ὁ λόγος ἦ, τότε δὴ καὶ τὸ σφαιροειδὲς αὐτῆς προσὸν εἶναι τίθεσθαι, ἔ διεκπεσόντος ἢ χρυσῆ σφαῖρα, ἐκέτ' ἂν εἶη σῶμα σφαιρικόν.

§ 22. Ἐάν δὲ τὸ ἀνασκοπέμενον κατὰ πάντα λόγον διορισμένον ἦ, ἐδὲν δυνήσεται ἀρ-

Θῆναι, μὴ καὶ τινὸς τῶν διορισμῶν συναρμομένε,
καὶ τῆ πρόγματος ἔτω τροπὴν ἅμα πάχον-
τος. Διὸ ἐπὶ τῆς τοιαύτης δὲ ὑποθέσεως, τὰ προ-
σόντα πάντα ἐσιώδη ἐσὶ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄.

Περὶ Σχέσεων, ἔνθα καὶ περὶ τῆ
μὴ ὄντος καὶ τῆ Μηδενός.

§ 25. Περὶ τὰς Οὐσίας καὶ τὰς Τρόπους,
καὶ Σχέσεις ἡμῖν εἰσὶν, ἅν τὰς ἰδέας περιζό-
μεθα, παραθέσει δυεῖν ἰδεῶν.

§ 24. Ἀναφέρομεν δὲ ἐπὶ τὰς σχέσεις τῆς
τρόπου οἱ καλεῖνται ἔξωτερικοί. Καλεῖται δ' ἔτω
τὸ ἐπιθεωρούμενον τῆ ὑποκειμένῳ, ὅτε ἐπὶ τὴν
ἐνέργειαν ἕτερος τινὸς ἀφορῶμεν. Τοιαῦτον ἀγα-
πᾶσαι, ποθεῖσαι. Ἐν οἷς ἡ παράθεσις δυεῖν
τινῶν ἐσὶ σαφής, ἔ γὰρ οἷον τέ τι ἀγαπᾶσαι,
εἰ μὴ καὶ τὸ ἀγαπᾶν.

§ 25. Εἰς ταύτας δ' ἀνήκουσιν, καὶ αἱ δεύ-
τερα καλέμεναι ἐπίμοια· τὰ γὰρ ὀνόματα
κατ' αὐτὰς πρὸς ἕτερόν τι τὸ νοούμενον περι-
ζῶσιν ἀναφερόμενον οἷον μείζον εἶναι, δικλασίον,
ἡμισυ, κξ:

Ἄλλ' ἔδὲ τῶν Ἀποφάσεων καὶ Στερήσεων
χωρὶς θετέον τὰς χέσεις.

§ 26. Ἀπόφασιν καλεῖται τὴν ἀπυσίαν προσόντος, τῷ τῷ ὑποκειμένῳ ἐνυπέρχειν ἔτ' εἰωθότος, ἔτε φύσιν ἔχοντος. Οὕτω, κατὰ τῷ λίθῳ τὴν νόησιν ἀποφάσκωμεν, ἢ ἄλλως δηλονότι, ἢ τὸν λίθον πρὸς τὴν νοεῖν πεφυκῆσαν ἐσίαν παραβάλλοντες, ἢ γὰρ ἄλλως τὸ νοεῖν μηδαμῶς ἂν προσεῖναι τῷ λίθῳ κρίναι δυνάμεθα.

§ 27. Στέρησις δὲ ἐστὶν ἀπυσία προσόντος, τῷ ἔχ' ὅπως δυναμένῳ, ἀλλὰ καὶ εἰαθότος προσεῖναι. Κωφὸς ἀκοῆς ἐσέρηται. Τὴν δὲ ιδέαν ποριζόμεθα, τὴν τῆς κωφότητος, τὸν κωφεύοντα δηλονότι, πρὸς τὸν τῆς ἀκουσικῆς εὐμοιρῶντα δυνάμειως παρακρίνοντες.

§ 28. Εἰσὶ δὲ καὶ χέσεις ἄλλα ὑπὲρ ἀριθμὸν πρὸς δὲ ταύτας πᾶσαι κρίσεις καὶ πάντες συλλογισμοὶ προσανήκεσιν. Ἀλλὰ περὶ χέσεων πλείονα ἐν τοῖς λογικοῖς παρατηρηθεῖσεται.

§ 29. Ἄλλις δ' ἂν ἔχοι ἐπὶ τῷ παρόντος, τότε δὴ μόνον ἀναζητήσασθαι, πρὸς τίᾳ τάξιν τῶν ὄντων, τὰς χέσεις ἀνάγειν δεῖ;

Οὐμὴ γὰρ αὐτὰ τὸ μηδὲν ἂν εἶεν· ἀλλὰ καὶ αἱ τέτων ιδέαι, ἔδέντι ἔξω τῷ Νῷ πεφυκῆσαι εἶναι, καὶ τῆς ιδέας ἕτερον παριψῶσι τετέσι, κατὰ τὰς ἀφηρημένας τῶν ιδεῶν

αὐτὰ , ἔξω τῆς ψυχῆς, ἐκ ἔχουσι τὰ ἀρχέ-
 τυπα , οἷα δὴ αἱ τῶν ἐσιῶν, ἢ αἱ τῶν τρό-
 πων· ὡσεὶ ἐδὲ κατὰ τὰς ἐσίας καὶ τὰς τρό-
 πους αἱ χέσεις ὑπάρχουσι. Ταύτητοι καὶ ζητεῖν
 ἔξεσιν εἰ δέον ἐν τοῖς ἔσι τάσσειν αὐτάς ;
 Ἀλλὰ γὰρ ἡ τῶν ζητημένων ἐπίλυσις ἀπὸ τῆ
 ὀρισμῶ τῆ ὄντος ἡρηται.

§ 50. Εἰ μὲν γὰρ ὄν λέγοιτο, πᾶν ὅ,τι
 ἐσίν, ὅπως ἂν αὐτὸ ποτὲ καὶ ἢ τῆτέσιν, εἰ
 τὸ ὄν ἀντιθέτως παραληφθεῖη πρὸς τὸ μηδὲν,
 πᾶσαι αἱ χέσεις τοῖς ἔσιν ἂν συγκαταχθεῖν.

§ 51. Εἰ δ' ἔν ἐπὶ τὰ ὄντα μόνον ἀνά-
 γοιτο, ἅττα ἐσία εἰσίν, ἢ τρόποι, τότε δὴ
 εἰ τὸ μεσιτεῦον ὄντος τε καὶ μηδενὸς παρῆσαι.
Μη ὄν αὐτὸ καλεῖσιν οἱ παρῆσαγοντες,
 ἢ τῶ μηδενὸς ἔτως ἀντιδιατέλλουσι.

§. 39. Οὐδὲν ἔν ἐν τέτοις δυχερὲς ἡμῖν
 ἀπαντήσαι, εἰάν τοῖς μὴ ἔσι τὰς χέσεις πᾶ-
 σας συγκαταλέξωμεν. Εἰσὶ γὰρ ἅπασα τῆς
 αὐτῆς φύσεως, ὡς γε πρὸς τὸ εἶναι. Ἡ,τε
 διάκρισις ἢ τὰς μὲν αὐτῶν τοῖς ἔσι, τὰς δὲ
 τοῖς μὴ ἔσιν ἐγκατατάττεσι, λόγον ἐκ ἂν
 ἔχοι θεμελιώδη, εἰ μὴ τις ἔτως ἀποδοίη τὸ
 ὄν, ὡς τινὰς μὲν τῶν χέσεων, ἀπάσας δὲ μὴ
 τῶ ὀρισμῶ συμπεριλαμβάνειν.

Ἀλλὰ λογομαχεῖν εἰ δέον, ὅποτε ἀπὸ βε-
 λῆς αἱ τῶν φωνῶν, δυνάμεις εἰσίν· ἀφεκτέον δε,
 τῶ τοῖς πράγμασιν ἐμπαρῆσαγειν διαίρεσιν,

τὴν ἐκ τῆς αὐθαρέτου τῶν φωνῶν σημασίας ἀναπηγάζουσιν.

§ 33. Τὰς χέσεις τὸ μηδὲν μὴ εἶναι εἰπόντες (29), τὸ ἀπλῶς μηδὲν ἢ καλεῖσιν; ἐνεθυμήθημεν. Ἐκεῖνε γὰρ πάθος ἐδὲν, καὶ ἐδὲν ἂν εἴη ταῖστον, καθ' ἕτε καταφάσκειν, ἢ ἀποφάσκειν δόξαται.

Περὶ γένε τὸ μηδὲν, δύο τινὰ φυλακτέον:

§ 34. Α'. Μὴ τὸ Μηδὲν ἀντὶ τινὸς τιθέναι, οἷον συμβαίνει, τοῖς ἅμα εἶναι κατὰ τὸ αὐτὸ διατεινομένοις τὰ ἀντιφάσκοντα.

§ 35. Β'. Μὴ τὸ τι εἶναι, ἀντὶ μηδενὸς λογίζεσθαι οἷον δὴ πάχουσιν, οἱ τὸ κενὸν εἰσάγοντες, ἔπειτα μηδὲν εἶναι τῆτο ἀποφαινόμενοι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄.

Περὶ Δυνατῶ καὶ Ἀδυνατῶ.

§ 36. Εἴρηται (5) "Ὅν εἶναι ἔχῃ ὅπως ὅπερ ἐστίν, ἀλλὰ καὶ ὃ ἐκ ἑσὶ μὲν, δύναται δὲ εἶναι. Τῆτο δὲ καλεῖται Δυνατὸν.

§ 37. Τὸ δὲ εἶναι μὴ δυνατὸν, Ἀδύνατον.

§ 38. Ἄ δὲ πλάττομεν, ἤτοι συνάπτοντες, ἢ διαζευγνῦντες τὰς ἰδέας, κατ' ἐπινοίαν ὄντα καλεῖται, εἴτε ἀδύνατα ταῦτα, εἴτε καὶ δυνατά μὲν, μὴ ὑφεσῶτα δὲ.

Τὸ δ' ἀδύνατον εἶναι ἐκ αἰεὶ ἐκ τῆς αὐτῆς ἀρχῆς ἀπορρέει.

§ 39. Ἀπολύτως μὲν γὰρ ἀδύνατον λέγεται, ὃ καθ' αὐτὸ θεωρούμενον, αὐτὸ ἑαυτῷ ἐμποδῶν τῷ εἶναι ἐσὶ. Τῷτο δὲ εἶδέν τᾶ ἔντι ἐσὶ, καὶ ὡς εἶπερ ἦν τι, φωναῖς ἐκφέροιο. Ὅρος ἄνευ ὑπηρεῶν, ἀδύνατον εἶναι, καὶ κυρίως εἶδέν ἐσὶ. Καὶ γὰρ, ὡσπερ ἐπὶ τῶν ἀριθμητικῶν, τριῶν τεθέντων, εἶτ' ἀφαιρεθέντων τριῶν, εἶδέν ὑπολειφθήσεται, εἴτω καὶ νταῦθα, εἰς ἂν θῆ ὄρος, θῆσαι καὶ ὑπηρείας, ὅσδ' ἂν ἄρη τὰς ὑπηρείας, συνεχάρει ἢ τὸ τεθέν ὄρος, καὶ εἰς τὸ μηδέν πάντα οἰχήσεται.

§ 40. Ἄλλα καὶ ἕτεροι τῷ ἀδυνατέ τρεῖς εἰσὶν, οἱ τῷ τεθέντες διαφέρουσι. ἐνίοτε γὰρ τι καθ' αὐτὸ μὲν θεωρηθέν δυνατόν ἐσιν, ἐξωθεν μὲν τοι τὸ ἐμποδῶν ἴσεται τῷ μὴ αὐτὸ δυνατόν εἶναι. Τῷ ἐν δεσμοτηρίῳ καθ' αὐτὸν θεωρουμένῳ, εἶδένος τῶν εἰς ἐξοδὸν αὐτῷ ἀπαιτημένων ἐνδεῖ, ἀλλ' ἐξίεναι ἀδυνατεῖ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων.

§ 41. Ἀποδίδοθαι δὲ πολλάκις εἶωθε τὸ ἀδύνατον, μόνη τῇ χέσει τῇ μεταξὺ δυοῖν τι νῶν. Κύλινδρος ὁπῆς παχύτερος διαχθῆται διὰ τὴν μεταξὺ τῶν μεγεθῶν ἐγκωρῆσαν χέσιν

αδυνατεί. Ξέσης φέρε ὑγρῶ πλήρης, καὶ κενωθεῖη, ἐκ αἰεὶ δύναται ἄν ὑγρὸν ἕτερον περιέχειν ἕτ' ἴσον, ἕτ' ἔλαττον, ἢ γὰρ διὰ τὴν ἰδιάζουσαν τῷ ὑγρῶ φύσιν, καὶ τὴν τῷ σκεύους ὕλην, ἐξηρητημένη χέσις, γένοιτ' ἄν κώλυμα οἷον εἰ περὶ πνεύματος κινῶν καὶ σιδηρῶ σκεύους ὁ λόγος.

§ 42. Παρὰ τῆς τῶς αδυνατίας τρόπος, ἔς ἀπάντες φυσικὰ καλεῖται, ἢ παροπτέον ἔδει τὰ κατ' ἦθος ἄν λεγόμενα αδύνατα. Ἔστι δ' οὕτως αδύνατον, ἢ τὸναντίον, ἢ πάνυτι, ἀλλ' ἔστι μὲν πως πιθανόν. Ἀλλὰ περὶ τῶς ἔτως αδυνατίας, ἐπὶ τῷ παρόντος ἢ προαγματευόμεθα, ἀνήκον γὰρ τῷ περὶ τῶς πιθανῶ λόγῳ, ἐν τοῖς λογικοῖς ἐξεταθήσεται.

§ 43. Ἠθικῶς αδύνατον ἐνταῦθα καλεῖται, ἢ τὴν αἰτίαν ἐπὶ Νῶ τινὸς ζητητέον ἐστίν. Οἷον ὑγειαίνων τὰς φρένας ἀνθρώπος εἰσω λειπῆρος ὑπερκοχλάζοντος ἢ γενήσεται τὸ δ' αδύνατον ἐν τῷ, εἰ γὰρ εἰσέλθοι, ἐκ ἄν εἴη ὑγειαίνων τὰς φρένας. Οὐμὴν ἐπὶ τι εἶδος τῶν προαναπτυχθέντων ἀναχθήσεται τὸ ἔτως αδύνατον, ἀλλ' ἢ ἐπὶ τὸ ἔχατον ἢ γὰρ τῇ φύσει, ἀλλὰ τῇ νοεραῖ δύναμει μόνον ἀποδοτέον.

§ 44. Πρὶν ἢ τι τοίνυν ὅπως δυνατόν ὄν ἀποφύνασθαι, δῆλον ἡμῖν εἶναι δεόν, ὡς εἶδεις τῶν εἰρημείων τρόπων, τῇ τέττε ὑπάρξει ἐμποδῶν ἴσαται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Περὶ Ἀναγκαίᾳ καὶ Ἐνδεχομένῃ.

§ 45. Παραιτέρω τὰ ὄντα ἐν γένει ἀνασκοπέμενοι, τὰ μὲν τῶν Ἀναγκαιῶν τυγχάνοντα καθορῶμεν, τὰ δὲ τῶν Ἐνδεχομένων.

Ἄλλ' ἔταυτὰ πάντες, ταῖσδε ταῖς φωναῖς ὑποδηλῶν βέβλονται.

Πάντες μὲν γὰρ συναΐδουσιν, ἀναγκαῖον εἶναι συνομολογῶντες, ἔ τῆναντίον ἀδύνατον, ἔ μὴν δὲ πάντες τῆς αὐτῆς νοῦσι τρόπῃς τῆ ἀδυνατίᾳ περὶ ὧν ἔφημεν. Τὰ πολλὰ γὰρ μόνῳ τῷ πρώτῳ, ἤτοι τῷ ἀπολύτως προσέχουσι ποτὲ δὲ μόνον τὸν ἕχατον ἀποκλείουσιν, ὃν κατ' ἥθος ἐλέγομεν· ἐφ' οἷς ἔδδὲ τῆς αὐτῆς αἰεὶ οἱ αὐτοὶ, ἐξ ἔ πολλή τις ἀναφύεται σύγχυσις.

§ 46. Ὑποθετικὴν τινὲς Ἀνάγκην καλῶσιν, ἠνίκα τῆναντίον ἀδύνατον ἐσὶν ἐ φύσει, ἀλλ' ἄλλοθεν.

§ 47. Πρὸς ἐκφυγὴν οἰασθῆν συγχύσεως, ταῖς αὐταῖς αἰεὶ φωναῖς, τὰς αὐτὰς ιδέας ἐρμηνευτέον. Ἐν γένει τοίνυν ἀναγκαῖον ἐρῶμεν, ἔ τῆναντίον ἀδύνατον ἐσὶν, ὅποῖον ποτ' ἀν' ἢ τῆ ἀδυνατίᾳ τὸ αἴτιον.

§ 48. Ἀπόλυτον δὲ ἀνάγκην καλέσομεν, ὅποτε τὸ ἐναντίον ἀπολύτως ἀδύνατον ἐστὶ· τετέστιν ἔνθα ἐναντίον ἔδεν ἐστὶ. (39) Οὕτως ἐπιβάναγκες ἐστὶ τὸ τρίγωνον τρεῖς ἔχει γωνίας.

§ 49. Ταύτην δὲ καὶ Φυσικὴν ὀνομάζομεν ἀνάγκην ὡς περ ἢ πάντα χῆ, ὅπερ ποτ' ἂν τὸ ἀδύνατον τῶ ἐναντίῳ κατὰ φύσιν ἐστὶ. (42) Καὶ πάσαν δὲ φυσικὴν Ἀνάγκην Εἰμαρμένην προσαγορεύσομεν. Τῶ δὲ ἀδυναίτε κατ' ἡθὸς τριεῖτε ὑπάρχοντος (45), ἢ ἡ Ἀνάγκη Ἠθικὴ ἔσται.

§ 50. Τοιαῦτα ἐστὶν ἢ τὸν μὴ παραπαίοντα, τὸ ὑγιεινὸν βρῶμα πρὸ τῶ δηλητηρίῳ τίθεσθαι ἀνάγκάζουσα, ἢ τὸ μὲν αἰρεῖσθαι, τὸ δ' ἀποτρέπεσθαι· εἰ γὰρ ἄλλως ἐποιεῖ, τὰς φρένας ἂν παρεκέκοπτο.

§ 51. Ἐνδεχόμενον λέγεται, τὸ εἶναι δυνάμενον ἢ μὴ εἶναι, ὅπερ ἐξ οἰκείας φύσεως ἢ κίττα διορίζεται. Σύγχυσιν δ' εἰ σμικρὰν τῆς τοιαῦτα δὲ φωνῆς τῆ χεῖρεσ συμβαίνουσαν συνορᾶμεν. Πολλοὶ γὰρ τῶ ἐνδεχόμενον ἔτω νοῶσιν, ὡς εἴπερ οἷαδὴ ποτε αὐτὸ ἀνάγκη ἀντιβαῖνον ἐτύγχανεν· ἀλλ' ἔχ ἔτω κοινὴ ἢ τοιαῦτα σημασία ἐστὶν· ἐνδεχόμενον γὰρ ὀσημέρα καλεῖται, καὶ τὸ Ἠθικὴ ἀνάγκη κα-

τεπειγόμενον, καὶ τῷ κατ' αὐτὸ ὀριστικῷ λόγῳ συναδόντος. Τὸ μὲν γὰρ ἐνδεχόμενον ὡς ἐκ τῷ πράγματος ἐστὶ, τὸ δὲ τῆς ἠθικῆς Ἀνάγκης ὡς ἐκ τῷ πράττοντος.

§ 52. Τῶν μηδὲν ἐνδεχόμενον ἀναγκαῖον εἶναι λεγόντων, ἀντιδιατέλλουσι τινὲς τῷ ἀναγκαῖοις τὸ βέβαιον καὶ διαρισμένον. Ἀλλὰ γὰρ τὸ διαρισμένον τυγχάνον καὶ βέβαιον, ἄλλως ἔχειν ἔδυναται, τὸ δ' ἄλλως ἔχειν μὴ δυνατόμενον, αὐτὸ τῷ αἰεὶ καλεῖται καὶ ἀναγκαῖον, ἢ τῷ κατ' ἔνομα λόγῳ συμφωνεῖ (44. 47), ἔπερ ἀφιστάμενοι, ἐκ ἂν ἔξω συγχύσεως ῥᾶτα γενοίμεθα. Δεῖ ἔν διακρίνειν ἅττα εἶδη ἀνάγκης, ἐξ ἰδίας φύσεως διαφέρουσι.

Διὰ δὴ τῷ ἀναγκαῖα καλεῖται καὶ τῶν ἐνδεχομένων τὰ ὑπὸ Θεῷ προορώμενα, τὸ γὰρ ἐκάντιον ἔδεν ἀδύνατον. Ἐπειδὴ δὲ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ἐνδεχόμενον ἐστὶν, ἐδενὶ τρόπῳ τὸ τῆς τοιαύτης ἀνάγκης ἀπολύτως ἔχει, ἐδ' ἂν ἔχοι τις περὶ αὐτῷ λέγειν, ὡς ἄρα καθείμαρται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Σ'.

Περὶ τῆς τῶν ὄντων Διαμονῆς καὶ περὶ τῷ Χρόνῳ.

§ 53. Πρὸ παντός, ὡς ἔφημεν, διὰ τῆς τῶν ὄντων θεωρίας, τὴν ἰδέαν θηράμεθα τῆς

B

τέτων ὑπάρξεως, σὺν αὐτῇ γεμὴν ἅμα καὶ τὴν
τῆς Διαμονῆς ποριζόμεθα.

§ 54. Ἐπὶ τῆς διαμονῆς καὶ ἀρχῆν τι
να συνεπινοῶμεν, καὶ πέρασ' τέτων ἀπαχθέν-
των ἢ διαμονῆ καλεῖται αἰώνιος· τῆς μὲν γὰρ
ἀρχῆς ἀφαιρεθείσης τὸ αἰώνιον ἀπὸ τῆ προ-
σω, τῆ δὲ τέλεος, ἀρχῆς τεθείσης, τὸ αἰώνιον
εἶναι λέγεται ἀπὸ τῆ ὀπίσω, καὶ αἰδίων.

Διόσα ἅττα περὶ τῆς Διαμονῆς εἰωθότα
ζητεῖσθαι κείμενον ἀνεξετάσω, τὸ μὲν περὶ τῆς
κατ' αὐτὴν διαίρεσεως, τὸ δὲ περὶ τῆς δια-
δοχῆς.

§ 55. Πρῶτον ἔν ζητεῖται, εἰ σημεῖα τινὰ
ἔσιν ἐπ' αὐτῇ ἀδιαιρέτα καὶ παντὸς δοθέντος
ἐλάχιστα ὅπερ εἰς ταυτὸ ἦκον τῶ περὶ τῆς
διαίρεσεως τῆ προσῆ ζητήματι, τὴ αὐτὸν τρό-
πον καὶ ἐπιλύεται.

Ὁ σημεῖον τι, ὅσον ἂν βέλοιο, σμικρὸν ἐπι-
νόων, ὡς ἀρχῆ τινι καὶ πέρατι ἅμα τὸν νῦν προ-
σέχων, αὐτὰ τέτω τῆ τεθέντος διενθυμείτω
δυνατὸν εἶναι δοθῆναι τὸ ἐτι ἐλάττον· ἅπαν ἄρα
σημεῖον εἰς ἐλάττονα διηρημένον ἐννεεῖν πεφύ-
καμεν. Ἐπί τε τῆς διαμονῆς μηδὲν εἶναι ἀδιαι-
ρετον, παρὰ τὴν ἐκ διαδοχῆς δυοῖν σημείων
διάστασιν, δῆλον, τὴν τελευταίην μὲν τῆ ἠγεμένον
ἔσαν, ἀρχῆν δὲ τῆ ἐφεπομένον.

§ 56. Δεύτερον δὲ, ὅπερ ἐκ ἄξιον παρελ-
θεῖν, ζητεῖται, εἰ διαδοχῆς ἀνευ διαμονῆτις
δίδοται. Περὶ ἧ ἐκ ἂν πισεύσασιμι τῆς διαφε-

φρομένους τὰναντία φρονεῖν· ἐκ γὰρ τῆς κατὰ τὴν Διαδοχὴν σημασίας, ἢ τῶ ζητημένῳ ἐπίλυσις ἤρτηται· εἰ μὲν γὰρ ἀντὶ Διαδοχῆς, ὁ κοινῇ φιλοῦσι, νοήσωμεν ἕτερόν τι μετὰ θάτερον ἐφεπόμενον, εἰδὲν δυχερεῖς, καὶ εἰδ' ἂν ἀμφισβητήσῃ τις ὅλως, ἀδιαδόχον τινα διαμονὴν δίδοθαι, τὰ ἐπὶ Θεῷ προσόντα, τῇ δεύσει προσοχῇ ἀναλογισάμενος.

57. Αἰώνιον γὰρ εἶναι, καὶ ἀδιαδόχως αἰεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ διαμένειν, τὸν σίασεν τροπῆς ἐπεκεῖνα, τίς εἰ συναινέσει;

Ἀπάσας συμπεριληφὸς τὰς ἀπαζὰ πάντος ιδέας τὸ Θεῖον ἔχει, ὅσας τῇ ἀπέριω αὐτῶ νοήσει προεἰληφε, καὶ εἰκ ἂν καινὴν τινα ὅλως προσκτήσαστο, καὶ τῶν ιδεῶν ἀπασῶν, ἀπάσας προέχει τὰς παραθέσεις, καὶ τῶν παραθέσεων τὰς παραθέσεις, ἐπ' ἀπειρον. Ἀπάντα ὡσαύτως αὐτὰ ἀπὸ αἰῶνος παρῆν, πάρεσί τε κατὰ τὸ αὐτὸ, καὶ εἰς αἰῶνα παρῆται, μηδὲν προσλαβέσθαι, μηδὲν τε ἀποβαλεῖν φύσιν ἔχοντι. Πᾶσα γὰρ, ἢν ἂν τις ἐπὶ Θεῷ νοήσῃ μετὰβολὴν, αὐτὴ ἀφ' ἑαυτῆς περιτρέπεται. Τίνα γὰρ τις ἐπὶ τῆς ἕτως ἐχέσης διαμονῆς διαδοχὴν ἀναπλάσειεν.

58. Ὡς εἶγε τῆς δε τῆς φωνῆς τὸ σημαίνον παρὰμείψωμεν, καὶ τὸ τῆς Διαδοχῆς συγκεχυμένως ἀντὶ τῆς ἀπλῆς τε καὶ μονοειδῆς ἐκλάβοιμεν διαμονῆς, τότε δὴ ἡ διαδοχῆς ἀνευ διαμονῆς, διαμονῆς ἀνευ ἂν εἴη διαμονή, καὶ